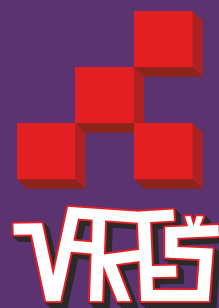

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA XXXI. • BROJ 364 • TRAVANJ 2025.

Cijena 2 KM • Za inozemstvo 2 €

Sretan Uskrs!

ISSN 1512-813X

9 771512 813006

Ovoga puta, iako bi opet bilo razloga tematizirati dar-mar kojega pravi američki predsjednik **Donald Trump**, s posljedicama po svjetski poredak, imamo situaciju u vlastitom bh. dvorištu pa ćemo primarno o njoj. Bosna i Hercegovina suočava se s krizom suvereniteta. Predsjednik entiteta Republika Srpska **Milorad Dodik** je onome što se u nas zove državom bacio rukavicu u lice kao nikad dosad. Sporenja su oko toga kako tko doživljava i tumači daytonski ustav, ali Dodikova stranka SNSD počela je u Narodnoj skupštini RS-a donositi i zakone kojima nastoji definitivno potkopati središnje institucije vlasti. Kad je zbog tih aktivnosti državno tužiteljstvo naložilo uhićenje Dodika i još dvojice ključnih dužnosnika u entitetu došlo se u pat-poziciju jer oni su štice osobe i sve bi moglo završiti sukobom policijskih agencija. Pa je "državna" strana u BiH, u koju bošnjački politički predstavnici ubrajaju jedino sebe, zatražila pomoć Interpola i asistiranje EUFOR-a, međutim slijedilo je otrežnjenje. BiH treba koristiti svoje institucije, rečeno im je, dok se pristigla pojačanja EUFOR-a poput većine turista šeću sa sunčanim naočalama ulicama Staroga grada i općine Centar u Sarajevu, na zaprepaštenje čaršije. Sarajevska politika oslanjanja na strance i čekanja trenutka u kome će etnonacionaliste drugih dviju strana prevariti s "građanskim" nacionalizmom nije nipošto nevina u "igrama prijestolja" na bh. način. Ti samozvani probosanci su (zaboravljajući pritom barem spomenuti i neakve prohercegovce) progurali narativ o vlastitoj državotvornosti i imponira im kad europske institucije i ključni predstavnici EU službeno osuđuju Dodikovo ponašanje, ali druge potpore iz Europe nema a riječi u današnje vrijeme nisu skupe. Uglavnom, nastalu političku, ali i sigurnosnu krizu svi cijene najvećom od nametanja Daytonskog sporazuma i ne nazire se kako će biti riješena.

Kad bi se htjelo nešto ozbiljno napraviti ključni politički predstavnici triju naroda sjeli bi i dogovorili odnose

Između dva broja

ili bi neke sile sa Zapada, mada je nejasno koje su to sada bez čvrste ruke SAD-a, posao reformiranja političkog sustava u BiH uradile s prinudom. Dosadašnji asimetrični sustav doveo je do čega je doveo. Srbi ne žele postati u BiH ono što su Hrvati postali u federalnom entitetu, a druga je stvar što je Dodik, računajući na trenutna tumbanja u svijetu, bacio kocku da dobije i više od toga. Kad se s hrvatske strane kao primjer mogućeg dogovora za budućnost BiH spomene tzv. belgijski model (gdje su Flamanci i Valonci zanimljivo odijeljeni pod krovom jedne države, a glavni grad Bruxelles ima poseban status kao sjedište federalnih institucija, pa tu je i sjedište europskih institucija) mediji u Sarajevu počnu odvrćati i tumačiti zašto to nije za nas. Nije zato jer bi svaka etnička skupina bila u istoj političkoj ravni i tada propada plan unitarizacije. Bez obzira što bi se time očuvalo teritorijalni integritet BiH, problem je iz sarajevske perspektive u tome što bi Hrvati dobili prava, a njih se u kontekstu unitarizma smatra već "riješanima".

Kad bi se sad napravilo analogiju belgijske mape s mapom BiH hrvatski korpus bi bio ekvivalent malobrojnoj zajednici s njemačkim govornim područjem. Njemačka je

manjina sasvim sporedna u odnosima između Flamanaca i Valonaca, što podsjeća na irelevantnost "hrvatskog faktora" dok se Bošnjaci i Srbi politički naguravaju oko BiH. Da se rješavanju odnosa u BiH pristupa kao dvojnog a ne trojnog pitanju pokazalo se i s lobi-ranjem u SAD-u: srpska strana to radi za svoj entitet, a i bošnjačka nastupa jednako samostalno. Pa umjesto belgijskog, BiH bi na kraju mogla dobiti ciparski model gdje Grci i Turci žive svaki na svom dijelu otoka i imaju svoje vojske, uz presedan da je dio Cipra pod grčkom upravom prihvaćen u EU članstvo. Tome će ova zemlja više naginjati sve dok je razapeta između bošnjačkog koncepta dominacije, primijenjenog u Federaciji, te srpskog separatizma koji ne vidi mogućnost zajedničkog življenja i dugoročnog opstanka neiskrene zajednice.

A svuda u svijetu došlo je vrijeme ludih i neodgovornih političara od kojih se rijetko može čuti što dobro. Kao da su svi pomahnitali. Pa onima koji sebe ubrajaju u političare kod nas, to je samo došlo kao mig da mogu slobodno smišljati nove i sve veće pasjaluke. Pokraj njih takvih običnu čovjeku nije nimalo lako gajiti vjeru u bolje sutra i krojiti neke sigurne planove. Zato glavna strategija i jest bijeg od ovog društva, pa konekciju svesti na dolazak o blagdanima i praznicima, ako se ima kome doći ili po "ono malo duše".

Jedna od takvih prigoda za katolike je nadolazeći blagdan Uskrs. Mada i to opada, u Vareš se još koji put "doleti" svojim i po onaj osjećaj iz prošlih vremena. Jedinstvena polnočka, o Uskrsu jedina u BiH, performans čuvara Kristova groba koji je posebna atrakcija, prije toga obredi koji su se urezali od djetinjstva pa ih je lijepo doživjeti i pod starije dane kao što je obred blagoslova jela. Budi sjećanja ono šuškanje i svi oni mirisi hrane u crkvi koja je rijetko tako ispunjena. Fotografija priložena uz ovaj osvrt snimljena je (jedne od ranijih godina) upravo nakon tog obreda, s "posvećenjem" u rukama. Svima u Varešu i svim Varešanima diljem svijeta, s također prigodnom naslovnicom, čestitamo najveći kršćanski blagdan.

B

IZ ŽUPNIH MATICA

VAREŠ Umrli: Dragan Čadonja (1958.).

Izdavanje ovog broja potpomognuto je sredstvima
Središnje uprave Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak"
i Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Na naslovnici – pisanice u "Izvorom vareškom" (foto: **M. Marijanović**)

POTPORA LISTU "BOBOVAC"

Tomislav Čingel, Hrvatska – 505 KM.

Hvala lijepa!

Sjednica Općinskog vijeća

Dana 27. ožujka 2025. godine održana je 5. sjednica Općinskog vijeća Vareš s 12 točaka na dnevnom redu. Pod prvom se raspravljalo o izvršenju proračuna Općine Vareš u 2024. godini, a pod drugom o radu Jedinog jedinog organa uprave Općine Vareš i općinskog načelnika tijekom 2024. Za raspravu o ovim točkama posebno se pripremio vijećnik DF-a **Zdravko Barkić** te pribavio analizu proračunskih rashoda iz susjedne općine Olovo da pred Vijećem napravi usporedbe. Općine Vareš i Olovo, smatra Barkić, usporedive su jer Općina Vareš je prošle godine baratala s proračunskim sredstvima od 7 milijuna KM, a Olovo sa 6,7 milijuna. Dosta su slične i po broju stanovnika, kazao je on i naveo da Vareš ima oko 7,5 tisuća, a Olovo oko 9,5 tisuća žitelja. Ukazao je zatim da općinski organ uprave u Varešu ima nesrazmjerno velik broj uposlenika, njih 67, naspram 38 u Općini Olovo. U tom broju je 14 profesionalnih vatrogasaca u Varešu, a 6 u Olovu. Shodno tome u 2024. godini Općina Vareš je na plaće i doprinose svojih uposlenika potrošila 2,4 milijuna, a Olovo 1,65 milijuna KM – naveo je Barkić i zatim istaknuo proporcionalno obrnut utrošak proračunskih sredstava u kapitalne investicije – u Varešu 1,6 milijuna, u Olovu 2,5 milijuna KM. Barkić je vijećnike ranijeg saziva ukorio što su bespogovorno odobravali takvu potrošnju rekavši da nisu zastupali narod i svoje birače nego samo vlastite odnosno osobne interese.

Izvješće o izvršenju proračuna na glasovanju je dobilo podršku 9 vijećnika, 3 su bila protiv, a 6 suzdržanih, dok je Izvješće o radu podržano s 10 glasova za, 3 su bila protiv i 5 suzdržanih.

Vrijedi još izdvojiti raspravu pod 11. točkom, o radu nevladinih organizacija s posebnim osvrtom na udruge iz oblasti kulture i sporta. Apostrofirano je, opet od vijećnika Barkića kao najaktivnijeg na ovoj sjednici, da su uspjesi Nogometnog kluba "Vareš" za svaku pohvalu, na što je prisutni predstavnik Kluba naznačio da uz uspjehe treba istaknuti golemu podršku općinskog načelnika **Zdravka Maroševića**, a spomenut je i doprinos prijatelja NK "Vareš" iz Splita. U oblasti kulture posebno je istaknuta udruga "Moja prva nota" i njezin voditelj **Igor Hinger**. Rečeno je da ta udruga godišnje organizira toliko kulturnih, zabavnih i edukativnih manifestacija koliko sve druge zajedno, a u lijepom su svjetlu spomenute i aktivnosti udruge "Izvorno vareško" te ženskih udruuga koje djeluju na polju tradicije i gastronomije.

B

71330 Vareš, ul. Zvijezda 25
(poslovna zgrada Bobovac)

ProfiTex

MODNA METRAŽA I KONFEKCIJA

tel./fax: 032 849 300
e-mail: info@profitex.ba | www.profitex.ba

Ideje i aktivnosti za svaku prigodu

U Centru za mlade u Varešu 13. veljače 2025., ususret Valentinovu, održana je manifestacija Večer ljubavne poezije. Organizator je bila udruga "Moja prva nota" s Igorom Hingerom na čelu, u suradnji s ustanovama Opća biblioteka Vareš i Mala škola Vareš. Okupio se lijep broj građana iz svih dobnih skupina, pa i u programu su stariji bili podrška mladima. Nizali su se ljubavni recitali i glazbene numere, a obavljeno je i proglašenje najboljih literarnih radova na temu ljubavi. Prethodno je proveden natječaj u povodu obilježavanja Dana zaljubljenih, za djecu od 11 do 15 godina i mlade od 16 do 19 godina, na teme: "Ljubav je u malim stvarima" i "Tajna ljubavnog pisma". Više o tome govorila je ravnateljica Male škole s. Kristina Marijanović te pročitala ulomke iz najboljih radova, a nagrade su osvojili Lorena Dodik, Mia Šoljak i David Jovanović, te u starijoj kategoriji Amina Bitići, Farisa Gondžo, Ema Ahmedović i Anto Štrkalj.

Manifestacija je održana pod pokroviteljstvom Ministarstva civilnih poslova BiH i Općine Vareš.

Uz pokroviteljstvo istih institucija, udruga "Moja prva nota" organizirala je i pokladnu večer 4. ožujka 2025., na pokladni utorak. Dvoranu Radničkog doma ispunile su sve generacije; djeca od par godina, kao i stari Varešani s preko osamdeset godina. Svirao je duo Rus i Hinger, a organizator je za posjetitelje besplatno osigurao i pokladne krafne. Na koncu su proglašene i nagrađene najbolje maske.

A u razdoblju od 26. veljače do 4. ožujka 2025. udruga "Moja prva nota" u suradnji s Malom školom i udrugom "Izvorno vareško" realizirala je 4 radionice na temu izrade pisanica. Radionice su vodile gospođe Emilija Zloušić i Marina Marošević, a cilj je bio pružiti priliku mlađim naraštajima da ovladaju tehnikama izrade pisanica, i to na tradicionalni, vareški način.

"Iako se na prvu čini da ukrašavanje jaja pomoću voska i nije naročito teško, mnogi polaznici radionica su se uvjerili u suprotno", kazali su nam iz udruge "Moja prva nota".

S. P. B

Na radionici izrade pisanica u Maloj školi

Ivo Andrić je bio Napretkov stipendist

Dana 13. ožujka 1975. godine u Beogradu je preminuo Ivo Andrić, pjesnik, prozaik, književnik i diplomat iz Bosne i Hercegovine te dobitnik Nobelove nagrade za književnost 1961. godine.

U povodu 50. obljetnice njegove smrti, "Bobovac" kao Napretkov časopis – a Andrić je bio Napretkov stipendist – donosi osvrt na život ovog našeg književnog velikana, ujedno ukazujući na dva dokumentirana Andrićeva boravka u Varešu i na Bobovcu 1910. i 1970. godine. Priložena fotografija je iz 1970., a od narednog broja u dva nastavka donosimo priču koja spretno uvezuje ta dva Andrićeva boravka na Bobovcu.

Priredio **Miroslav Landeka**

Teško djetinjstvo i neimaština

U maticu rođenih crkve svetoga Ivana Krstitelja u Travniku župnik Juraj Pušek upisao je, pod rednim brojem 70, da je Ivan Andrić, zakoniti sin podvornika Antuna Andrića i majke Katarine (djev. Pejić) rođen 9. listopada 1892. godine u Travniku.

Antun Andrić umro je u 33. godini od tuberkuloze kad mu je sin imao nepunih šest godina. Ivo Andrić često je kasnije govorio o majci, a oca je spominjao tek usput. Smrću Ive Andrića 1975. godine ugasila se obitelj.

Suočena s besparicom, Andrićeva majka Katarina već 1894. godine daje malog Ivu na čuvanje u Višegrad kod muževljeve sestre Ane i njenog muža Ivana Matkovcsika. Tetak je došao u Bosnu iz Poljske nakon okupacije i radio je kao narednik u pograničnoj žandarmeriji. Obrazovan, podučavao je Andrića njemačkom jeziku. U Višegradu na Hrvata bilo vrlo malo, a katolička zajednica sastojala se isključivo od došljaka. Tu Andrić uči govoriti, čitati i pisati. Osnovnu školu završava u Višegradu te se vraća majci u Sarajevo da bi tamo 1903. upisao Veliku gimnaziju. Gimnaziju završava u Sarajevu, dobivši stipendiju Hrvatskoga kulturnog društva Napredak.

Napretkova stipendija - ruka spasa

Napredak je osnovan tek godinu ranije upravo kako bi se hrvatskim učenicima i studentima iz siromašnih obitelji omogućilo daljnje školovanje ili studij. Andrić je bio slab đak i imao je dosta izostanaka. Išao je na popravni u drugom, petom i šestom razredu, a čak je i ponavljao godinu zbog slabe ocjene iz matematike. Od 1909./1910. materinski jezik predavao mu je dr. Tugomir Alaupović koji je u Ivi Andriću prepoznao talent. Alaupović je često pomagao Andriću, a i sam potječe iz okolice Travnika.

– Ivo Andrić iz mladih dana

Upravo Napretkova stipendija omogućuje Andriću, kao prvom u obitelji, odlazak na studij i afirmiranje u studentskoj sredini Zagreba 1912. godine. Ta je godina ključna za početak Andrićeva društvenog i socijalno-političkog afirmiranja. Iste godine sudjelovao je na demonstracijama pred katedralom u Sarajevu na kojima je spaljena mađarska zastava i došlo je do krvavih sukoba s policijom. Nadalje, izgubio je dotadašnju stipendiju jer je podržao učenike koji su sudjelovali u demonstracijama. No, maturirao je pri sarajevskoj Gimnaziji, dobio stipendiju HKD Napredak u iznosu od 600 kruna, otputovao u Zagreb u listopadu 1912. godine i upisao se na Mudroslovni fakultet Franje Josipa I.

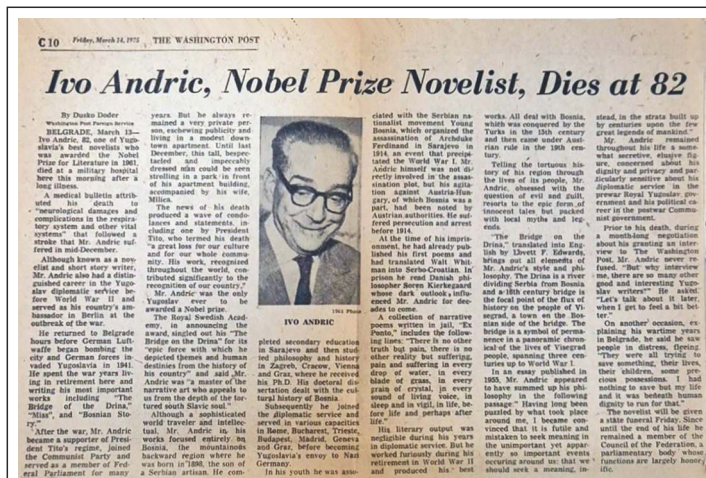
Mladalački ideali i razbijene iluzije

Prema pojedinim svjedočenjima, Andrić je u Zagrebu u krugovima nacionalističke omladine dočekan s velikim simpatijama. Andrić je također studirao filozofiju na fakultetima u Zagrebu, Beču, Krakovu i Grazu, a nauke završava doktoratom u Grazu. Još za vrijeme vladavine Austro-Ugarske Andrić se istakao kao jugoslavenski nacionalist, pa je zbog toga bio i uhićen. Budući da se u Hrvatskoj sve više širilo antijugoslavensko raspoloženje, Andrić u zagrebačkim "Novostima" 8. studenoga 1918. objavljuje članak pod naslovom "Nezvani neka šute" u kojem se obračunava na protivnike ujedinjenja i stvaranja unitarne jugoslavenske države.

Nakon proglašenja i stvaranja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1. prosinca 1918. u Beogradu pod regentom Aleksandrom Karađorđevićem, u Zagrebu je već 5. prosinca došlo do prosvjeda na kojima je zahtijevana hrvatska republika. Pobuna je ugušena u krvi, ubijeno je 13, a ranjeno 17 ljudi (prosinačke žrtve). O svojim nadama, ali i iznerviranim očekivanjima nakon ujedinjenja, Andrić je progovorio kasnije: "Mi mladi bili smo nepomirljivi protivnici Austro-Ugarske, ali za ujedinjenje južnih Slavena. Mi smo s oduševljenjem dočekali kraj rata i stvaranje jugoslavenske zajednice. Ali, ubrzo nas je zahvatilo ohlađenje, jer to nije bila zajednica kakvu smo mi želeli i očekivali, i jer su mnogi naši ideali bili iznevereni..."

Diplomacija i susret s kancelarom Hitlerom

Početkom listopada 1919. Andrić definitivno napušta Zagreb, a poslije Prvog svjetskog rata ulazi u diplomatsku službu te više godina vrši dužnost činovnika u jugoslavenskim konzulatima u Rimu, Bukureštu, Madridu i Ženevi. U jesen 1923. upisuje Filozofski fakultet, kako već rekospo, u Grazu, gdje u lipnju 1924. brani doktorsku disertaciju pod nazivom "Razvoj duhovnog života u Bosni pod uticajem turske vladavine". Andrić je dakle između dva rata radio u diplomaciji Kraljevine Jugoslavije, a 1939. godine kruna diplomatske karijere bilo je veleposlaničko mjesto u Berlinu, u središtu Trećeg Reicha.

Vijest o smrti nobelovca Andrića u Washington Postu

Dekretom od 28. ožujka 1939. Andrić je stupio na svoju najodgovorniju diplomatsku dužnost. U nazočnosti ministra vanjskih poslova Joachima von Ribbentropa 19. travnja predaje vjerodajnice njemačkom kancelaru Adolfu Hitleru. Nakon službenog ceremonijala održan je i prijam na kojem je Hitler bio domaćin. Kancelar je s Andrićem ljubazno razgovarao o unapređenju njemačko-jugoslavenskih veza u znanosti i kulturi. Andrić je nakon prijama održao konferenciju za tisak, a sutradan je poslao obavijest u Beograd o prvom sastanku s najvišim njemačkim dužnosnicima. Nakon puča u Beogradu i protunjemačkih demonstracija Hitler je dao naredbu o pripremi agresije na Jugoslaviju: za nadnevak napada utvrđen je 6. travnja 1941., kada je i bombardiran Beograd. Nakon njemačkog napada na Jugoslaviju i prekida diplomatskih veza, Andrić je obaviješten da je nazočnost diplomatskog osoblja u jugoslavenkom poslanstvu nepoželjna. Andrića je u Beogradu kratko vrijeme ispitivao Gestapo, ali je odmah pušten na slobodu. Zbog njegova hrvatskog podrijetla predložili su mu preseljenje u Zagreb, ali Andrić je taj prijedlog odbio. Sa slomom stare Jugoslavije izlazi iz diplomatske službe te vrijeme okupacije provodi u Beogradu, pokazujući svojim stavom negodovanje prema okupatoru.

Andrić je bio integralni pisac

Poslije rata Andrić izbija kao pisac među vrhove jugoslavenske književnosti. Ivo Andrić je počeo pisati još prije Prvog svjetskog rata. Njegovi prvi radovi, objavljeni u omladinskim listovima i časopisima kao što su *"Hrvatski đak"*, *"Bosanska vila"* itd., izraz su revolucionarnih, nacionalističkih težnji koje je gajio kao pripadnik napredne omladine. Međutim, početak njegova literarnog stvaranja označen je izlaskom knjige *"Ex Ponto"* u Zagrebu 1918. Iza nje se redaju ova djela: *"Nemiri"*, *"Put Alije Đerzeleza"* i *"Pripovetke"*. Pisao je i eseje o Njegošu, Goyi itd.

Na klupi sjede (slijeva nadesno): Ivo Andrić i Rodoljub Čolaković, te Pavao Anđelić, voditelj arheoloških iskopavanja na Bobovcu. Fotografija snimljena prilikom obilaska grada Bobovca u lipnju 1970. s političkim vodstvom vareške općine i njihovom pratnjom

Poslije Drugog svjetskog rata objavljuje svoja najzrelija djela: *"Gospodi-ca"*, *"Travnička kronika"* i *"Na Drini ćuprija"* te nekoliko knjiga pripovjedaka.

Prikazujući u svojim najboljim djelima život Bosne u davnim vremenima, pored izvrsnih slika psihologije i mentaliteta bosanskog seljaka s jedne strane, a s druge njegovog ugnjetavača među kojima su se našli zajedno turski veziri i austrougarski namjesnici, Andrić je dao ono što može samo pjesnik: голу ljudsku prirodu, njenu egzistencijalnu suštinu otjelovljenja u simbolima, među kojima se kao jedan od najljepših i najtrajnijih u našoj književnosti ističe most na Drini. U novije vrijeme naročitu je pažnju svojom dubinom i izražajnošću privukla njegova dulja pripovijetka *"Prokleta avlija"*, koju mnogi smatraju i njegovim najboljim literarnim djelom.

Poruke na primanju Nobelove nagrade

Nobelovu nagradu za književnost dobio je 10. prosinca 1961. godine na

svečanosti u Stockholmu, a cijeli novčani iznos nagrade poklonio je iz dva dijela knjižničnom fondu Bosne i Hercegovine. U obrazloženju Odbora stoji da je nagrađen za "epsku snagu" kojom je oblikovao motive i sudbine iz povijesti svoje zemlje. Primajući Nobelovu nagradu, Andrić je u svom prigodnom govoru *"O priči i pričanju"* posebno istaknuo etičku dimenziju naracije:

– Bez obzira na to opisuje li sadašnjost ili prošlost, ili se zalijeće u budućnost, pripovjedač mora u svom poslu biti slobodan, no zato mora snositi moralnu odgovornost za ono što priča.

Također je tom prilikom kazao i ovo:

– Moja domovina je zaista "mala zemlja među svetovima", kako je rekao jedan naš pisac, i to je zemlja koja u brzim etapama, po cenu velikih žrtava i izuzetnih napora, nastoji da na svim područjima, pa i na kulturnom, nadoknadi ono što joj je neobično burna i teška prošlost uskratila.

KOMPLETNA ORGANIZACIJA POGREBA PRIJEVOZ POKOJNIKA U ZEMLJI I U INOZEMSTVU

+387 (0)61 862 717
+387 (0)32 843 083

POZOVITE
Pogrebno društvo
"SVETI MIHOVIL"

U Napretkovu kulturnom centru u Zagrebu otvoren je u ožujku 2015. godine Kutak nobelovca Ive Andrića i knjižnica sa svim do sada prikupljenim naslovima, s naglaskom na prva izdanja. Na otvaranju Kutka nazočila je skupina veleposlanika iz zemalja u kojima je Andrić boravio te predstavnici visokih hrvatskih političkih i kulturnih ustanova. Akademik Krešimir Nemec tom je prigodom podsjetio kako Andriću neki Hrvati zamjeraju njegovo jugoslavenstvo, ali ti isti, kako je rekao, pritom zaboravljaju da je jugoslavenstvo hrvatski proizvod, koji su Srbi samo prihvatili.

– Gol i bos te kao podstanar odlazi iz Zagreba u Beograd – napomenuo je akademik, dodavši kako se tada stvorila država za koju se Andrić borio pa je, što nije ništa čudno, "samo malo naplatio svoju ambiciju". Naglasio je kako ga je Hrvat Tugomir Alaupović doveo u Beograd, a drugi Hrvat Ante Trumbić mu pomogao ući u diplomaciju. Akademik je dalje kazao da je Andrić integralni pisac iz čijega djela nije potrebno ljuštiti nikakve slojeve, pa tako ni hrvatski sloj.

– Andrić pripada hrvatskoj književnoj tradiciji jer se oslanja na franjevačke kronike i hrvatsku modernu – zaključio je akademik Nemec dodavši kako u hrvatskoj književnosti postoji cijela jedna Andrićeva škola pisanja.

Izložba na čast piscu i na ponos kolekcionaru

U povodu pedesete obljetnice smrti Napretkovca i nobelovca Ive Andrića u Mostaru je od 13. do 27. ožujka 2025. održana izložba "Andrić i mi" u organizaciji HKD Napredak – Glavna podružnica Mostar, Hrvatskog doma Hercega Stjepana Kosače i Zbirke "Sesar". Na otvorenju u prepunoj Galeriji kraljice Katarine okupili su se brojni posjetitelji, gosti i uzvanici, a na ovaj jedinstveni kulturni događaj neki od njih pristigli su i iz Zagreba, Splita, Sarajeva, Metkovića...

Impresivnu kolekciju Andrićevih djela iz Zbirke "Sesar" izložio je i predstavio prof. dr. Antonio Sesar:

– Izložbom je obuhvaćeno oko 400 različitih knjiga, zbornika i časopisa koje je i u kojima je Ivo Andrić objavljivao. Od prvih izdanja iz "Bosanske vile" iz 1911. godine, zbornika "Hrvatska mlada lirika" iz 1914., zatim prve Andrićeve knjige "Ex Ponto", tu su oba redovna izdanja i posebno izdanje s Andrićevim potpisom koje je bilo namijenjeno barunici Ožegović – izdvojio je Sesar.

Na izložbi se našao i cijeli niz Andrićevih knjiga na stranim jezicima, antologija i zbornika iz drugih zemalja, iznimno rijetkih izdanja iz Moldavije, Islanda, Vijetnama...

– Andrić je naš bosanskohercegovački, najveći pisac moje kulture, zemlje i jezika. Svjetski, a naš – zaključio je Sesar te izrazio riječi zahvale svima koju su došli na izložbu i koji su mu bili potpora u ovom projektu, od obitelji, prijatelja i suradnika.

Književnik, publicist i esejist Željko Ivanković, urednik kataloga izložbe "Andrić i mi", osvrnuo se na vrijednost ove izložbe nazvavši je "kulturnim čudom u Mostaru".

– Danas je pred nama još jedan, istina posve drugačiji, prilog cjelovitijem razumijevanju Andrića. Snažan prilog hladnih činjenica, izložba koja govori faktima. Bogata osobna kolekcija Andrićevih djela po prvi put iz ostava kolekcionara dr. Antonija Sesara ukazuje se najširoj kulturnoj javnosti. Pred nama oživljuje Andrić pisac sa svojim knjigama – istaknuo je Ivanković te dodao – valjda i ne postoji bolji način ukazivanja na jedno veliko djelo i jednog velikog pisca, pogotovu u današnjim vremenima kad se dramatično promijenio status pisca i knjige u društvu, nego se suočiti s knjigom kao artefaktom.

– Ova kolekcija, imenovana kao "Zbirka Ivo Andrić" u sebi sadrži silnu ljubav, brižljivo njegovanu bibliofilsku emociju, ali i osobnu posvećenost i nemalo znanje o jednom piscu i jednom djelu – zaključio je Ivanković.

Antonio Sesar, vlasnik kolekcije "Ivo Andrić"

Predsjednik HKD Napredak – Glavne podružnice Mostar Miroslav Landeka u svom govoru dotaknuo se onoga što Andrića obilježava kao književnika, Hrvata, rođenog u Bosni, zemlji u kojoj se "dram radosti dušom plaća", pisca kojega su jedni prisvajali, drugi ga se odricali, treći prešućivali i optuživali, a OHR njegovo djelo izbacivao iz školskog programa.

– Ono što pak Andrića obilježava i što nitko ne može osporiti ili zanijekati jest činjenica da je Andrić svjetski pisac, čije je cjelokupno djelo u službi čovjeka, dijaloga među ljudima i kulturama te da kao takav pripada svima, a prvenstveno onima koji to razumiju – poručio je Landeka.

Podsjetio je i kako je nobelovac Ivo Andrić bio Napretkov stipendist.

– Još kao maturant, 1912. godine iz Višegrada Andrić je tražio Napretkovu stipendiju za studij u Zagrebu. Piše on tada svom prijatelju Durbešiću: "Ako me još Napredak odbije, ni sam ne znam što ću." Napredak ga nije odbio nego mu je dodijelio stipendiju u iznosu od 600 kruna, a ujesen iduće godine dobio je i stipendiju za studij filozofije u Beču. Činjenica je da se Napredak nikada nije odrekao Andrića. Naprotiv. I u povodu 30. godišnjice smrti Napredak je priredio Međunarodni znanstveni skup "Ivo Andrić – 30 godišta nakon". Napredak se dakle i tada pobrinuo da se prekine praksa prešućivanja Andrića te da se dostojanstveno obilježi obljetnica smrti velikana pisane riječi – kazao je Landeka.

M. M.

HKD Napredak dodijelio 122 stipendije

U akademskoj 2024./25. godini Središnja uprava HKD Napredak stipendira ukupno 122 studenta i studentice, a za stipendije je izdvojeno više od 170 tisuća KM. Sredstva se dodjeljuju iz Napretkovog fonda za stipendiranje i sveučilište "Ivo Andrić – Vladimir Prelog" i iz podfondova "Irena Kozarić" i "Vid Puljić". Usput kazano, među stipendistima je i jedna studentica iz vareške podružnice HKD Napredak.

Potpisivanje ugovora organizirano je 15. ožujka 2025. u Sarajevu u sjedištu Društva, a istoga dana i u Mostaru u Galeriji kraljice Katarine, gdje je studen-

tima pružena prilika da ujedno pogledaju izložbu "Andrić i mi" čiji je organizator bila Glavna podružnica Napretka u Mostaru. Najposlije, za Napretkove stipendiste koji studiraju u Republici Hrvatskoj potpisivanje je organizirano 25. ožujka u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu.

Na obraćanju stipendistima u Napretkovoj palači u Sarajevu predsjednik Društva prof. dr. Nikola Čiča čestitao je onima koji su ispunili kriterije i izrazio vjeru da će im stipendije olakšati put izrastanja u buduće akademske građane, te važne i društveno korisne ljude.

Pritom je podsjetio:

– Dva jedina nobelovca s naših prostora, Andrić i Prelog, bili su Napretkovi stipendisti, što uvijek ponavljamo i zadovoljstvo nam je i čast što smo danas nasljednici takvim ljudima. Tada imati stipendiju bio je veliki prestiž, jer su je dobijali samo najbolji. I ja sam, kad sam se davne 1992. godine uključio u rad Napretka, bio Napretkov stipendist. Dobijanjem Napretkove stipendije postajete dijelom velike Napretkove obitelji. Ono što bih vas zamolio je da ne zaboravite da ste nekad bili Napretkovi stipendisti – istaknuo je Čiča.

S. P.

Istaknuti uspjesi i rezultati

M. Marijanović

Dana 18. ožujka 2025. obilježen je Dan mješovite srednje škole u Varešu. Škola je do posljednjeg rata nosila naziv "Ivan Goran Kovačić", a nakon rata svoj novi naziv "Nordbat 2" vezala za pripadnike međunarodnih snaga koji su tijekom lokalnih međunarodnih sukoba bili raspoređeni u Varešu. Prigodna svečanost na koju su se odazvali predstavnici javnoga i kulturnog života u gradu dala je uvida u rad i postignuća ove obrazovne ustanove, a osobito njenih učenika. Program je započeo intoniranjem himne BiH i solidarnom minutom šutnje za 59 mladih koji su par dana ranije stradali u požaru jedne diskoteke u Sjevernoj Makedoniji.

Obratio se potom direktor škole Mirnes Hrvat te spomenuo da je već 1898. godine u Varešu postojala zanatska škola koju se može smatrati za preteču srednjoškolskog obrazovanja i u nastavku se osvrnuo na aktualnu situaciju u vareškoj srednjoj školi:

"Prije svega podsjećam da smo povećali broj odjeljenja i u ovoj školskoj godini, pa tako danas brojimo 13 odjeljenja, što je važno istaknuti posebno zbog onih koji šire dezinformacije da se srednja škola u Varešu ukida. Istina je da smo mi zadnjih 15 godina imali 11 odjeljenja i funkcionirali na osnovu suglasnosti ministarstva jer je po pedagoškim standardima minimum za funkcioniranje škole 12 odjeljenja. Ali evo u ovim vremenima, kada se broj učenika u školama općenito smanjuje, mi uspijevamo povećati broj odjeljenja. Jedan od razloga za povećanje je i taj što našu školu pohađaju 52 učenika iz drugih općina: Breza, Ilijaš i Vogošća. Svjedoci smo da su učenici iz Vareša donedavno išli u Brezu u srednju školu. I još nešto želim istaknuti, a to je da je na kraju prvog polugodišta ove školske godine zabilježeno ukupno 447 neopravdanih izostanaka, što je, da tako kažem, historijski malo za jednu srednju školu. Pored toga samo 11 učenika ima smanjeno vladanje; 7 na vrlo dobro i 4 učenika na dobro, što je također veliki uspjeh koji smo postigli kada je u pitanju disciplina u školi.

Zahvaljujemo svima koji nam pomažu da ambijent u kojem naši učenici usvajaju znanja svakodnevno usavršavamo. Pored ove naše male priredbe pozivam vas da posjetite i izložbu radova koja se nalazi u holu škole i koja je komercijalnog karaktera, ali

Foto: Danijela Pavlić

Učenici Amini Bitići nagradu je uručio direktor Mirnes Hrvat

prvo uživajmo u predstavi koju su pripremili naši učenici", kazao je na kraju direktor.

Za izložbu se, kao i godinama unatrag, priznanje odaje profesorici Lari Brđanović, voditeljici umjetničke sekcije. A na samoj priredbi školski je ženski pjevački zbor, uz klavirsku pratnju profesorice Laure Petrović, nastupio s dvije pjesme. S dvije su pjesme nastupili i članovi glazbene sekcije zajedno s profesorom Igorom Hingerom. Učenici četvrtog razreda gimnazije, pod mentorstvom profesorice Berine Fatić, u tri sekvence odlično su izveli humorističnu predstavu "Audicija", čija popularnost ne jenjava otkako je nastala 1980-ih godina. Gimnazijalcima je to zapravo bio i oproštajni nastup jer će ovog proljeća maturirati i izaći iz srednje škole.

Na priredbi su također pročitana imena učenika i učenica koji su tijekom ove školske godine ostvarili značajne rezultate na školskim natjecanjima i turnirima, kao i na drugim, višim natjecanjima gdje su predstavljali školu i svoj grad. No, posebno je istaknut tradicionalni školski natječaj za najbolji literarni rad, ovoga puta s temom "Pod okriljem školskog krova". Učenica Amina Bitići očekivano je izašla kao pobjednica jer osvaja redovito i druge lokalne natječaje. Za ovaj je novčano nagrađena sa 150 KM. Čestitiku je i nagradu primila od direktora, a potom je i pročitala svoj rad. **[3]**

UZ POVIJESNE DATUME

Počast palima

Dana 4. travnja 2025., u povodu obilježavanja 20. obljetnice osnivanja 1. pješačkoga gardijskog puka Oružanih snaga BiH i 33. obljetnice osnivanja Hrvatskoga vijeća obrane, u Varešu su kod središnjeg spomen-obilježja hrvatskim žrtvama rata ispred župne crkve položeni vijenci i upaljene svijeće, a župnik župe Vareš fra Leon Pendić izmolio je opijelo za poginule i nestale branitelje.

Žrtvama su se poklonili vojni i civilni čelnici vareškog HVO-a, predstavnici Koordinacije udruga proisteklih iz Domovinskog rata te predstavnici općinskih organizacija HDZ-a BiH i HDS-a, a potom i pripadnici Oružanih snaga BiH, uz počasni stroj vojnika hrvatske komponente OS BiH. Središnja svečanost obilježavanja navedenih obljetnica HVO-a i gardijskog puka održana je 7. travnja u Mostaru.

Istog je dana (4.4.) kod spomenika i kosturnice ispred OŠ "Vareš" položeno cvijeće za poginule u Drugom svjetskom ratu, a u povodu datuma partizanskog oslobođenja Vareša 1945. godine. Cvijeće su položili predstavnici Općine Vareš, ORB "Rešad Saletović" i članovi UABNOR-a, a nešto kasnije isto su učinili i predstavnici općinske organizacije SDP-a BiH Vareš. Cvijeće je položeno i kod biste Rešada Saletovića te kod spomen ploče u Vareš Majdanu.

Spomenik poginulima u parku kod Osnovne škole otkriven je 29. studenog 1976., uz podatak da su tijekom Drugog svjetskog rata s područja općine Vareš u NOR-u sudjelovale 323 osobe, a od toga broja 86 je poginulih. Stoga se četvrti travnja obilježavao kao Dan općine Vareš, do 2011. godine kada je odlukom Općinskog vijeća promijenjen na 16. kolovoza. **M. M.** **[3]**

Željko Ivanković: Maslačci plaču na kiši

(Synopsis – Vijeće Matice hrvatske u Bosni i Hercegovini, Zagreb – Sarajevo – Mostar, 2024.)

Premda je 70. godina života obilježio dvama ponovljenim izdanjima svojih knjiga – drugim izdanjem monografije *Vareš i vareški kraj kroz stoljeća* i drugim izdanjem romana *Zaključana vrata* – istinsko obljetničko izdanje, i ne samo u simboličkom smislu, predstavlja nova Ivankovićeva pjesnička knjiga koja ima 70+1 pjesmu. Sve su to nove pjesme nakon što je posljednju pjesničku knjigu (*Jeruzalemski murali*) objavio 2021.

O ovoj knjizi objavljujemo dvije recenzije naših renomiranih pisaca: Ivana Lovrenovića, koji je i urednik ove knjige, te Josipa Mlakaća.

Poezija unutarnjeg kontinuiteta

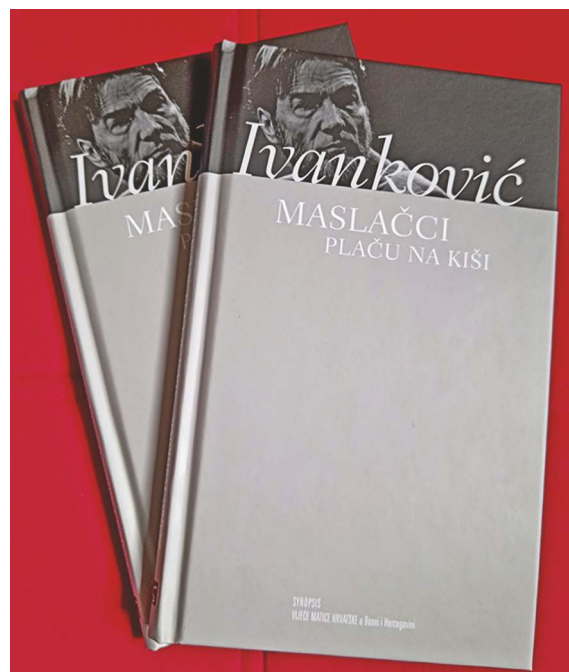
Željko Ivanković (1954) autor je impozantnoga književnog opusa od šezdesetak naslova. A koliko god njihov broj bio velik, može se reći da je od njega još zanimljivija i respektabilnija struktura tih naslova. Ona, naime, otkriva da nema ni jedne književne vrste, ni jednoga tipa književnog govorenja, koji u Ivankovićevu opusu nije zastupljen: poezija, roman, pripovijetka, drama, esej, književna kritika, dnevnik, polemika, a tu su i "granični" žanrovi i djelatnosti – prevođenje, publicistika, uređivanje knjiga.

Kada bi se, ipak, tražilo središte iz kojega polazi i kojemu se uvijek iznova vraća Ivankovićovo već skoro polustoljetno književno putovanje, pokazalo bi se bez sumnje da je to poezija. Svjedoči o tomu dvadesetak knjiga pjesama koje se – od prve (*Nešto od onog što jest*, 1978) do ove najnovije u rukopisu (*Maslačci plaču na kiši*) – nižu u gotovo pravilnim vremenskim razmacima. A još više i presudnije, o tomu svjedoči činjenica od izuzetne poetičke važnosti – činjenica, naime, da je poezija Željka Ivankovića poezija unutarnjega kontinuiteta. Ne znači to da se u njoj nisu događale i da se ne događaju prozodijska traganja, promjene, stanovite inovacije, dapače. Nego to znači, da – kroz sve te promjene – Ivankovićovo izražavanje stihom ustrajava na prepoznatljivom doživljaju svijeta i sebe u svijetu, na trajnim misaonim i osjećajnim preokupacijama, koje nikada nisu iscrpene, uvijek su podložne novim "otkrićima" i obasjanim.

Na uzoran način sve je to prisutno i u velikom rasponu tonaliteta, pjesmotvornih strategija i modela razastrto u knjizi pjesama *Maslačci plaču na kiši*.

Knjiga je komponirana u šest dijelova s epiloškom pjesmom na kraju. Dijelovi su označeni samo brojevima. Pa, iako je dakle izbjegnuto – moglo bi se reći mudro – kruti princip tematskoga naslovljavanja pojedinih dijelova, moguće je pažljivijim razmatranjem uočiti fine tematsko-poetičke razlike na kojima počiva takvo dijeljenje unutar zbirke. Koliko same pjesme, koje kad se čitaju *in continuo* na mahove djeluju poput kakvoga romana u stihovima, toliko i ta smišljena kompozicijska organizacija (orkestracija?) zbirke – sve to govori o izrazitoj autorskoj snazi i zrelosti.

Ivan Lovrenović

Zapitanost nad misterijem poezije

Željko Ivanković je jedinstvena pojava u bosanskohercegovačkoj i hrvatskoj književnosti, ponajprije po raznolikosti svoga opusa, u rasponu od romana, pripovijetki, dnevničkih zapisa, radio-drama, dječje književnosti, poezije, eseja, znanstvenih članaka, književne kritike, pa do prijevoda s njemačkog jezika. Ne pada mi napamet nitko od naših suvremenika koji se po ovome može usporediti s Ivankovićem, pogotovo stoga što su njegova djela nastajala mimo (ili unatoč) aktualnih književnih modela, odnosno onoga što se smatralo književnim trendom u pojedinom periodu.

Autor je više zbirki poezije, a prvu zbirku, *Nešto od onog što jest*, objavio je daleke 1978. godine. Njegova najnovija zbirka *Maslačci plaču na kiši* idealan je način za svojevrstu rekapitulaciju njegove gotovo polustoljetne poetske prakse. Razlomljene pjesničke slike iz Ivankovićevih ranih zbirki, ovdje ustupaju mjesto slikama koje se naslanjaju jedna na drugu, uspostavljajući onu unutarnju struju koja je po Krleži ključni argument kojim se može ocijeniti snaga nečije poezije. Dobar primjer su stihovi iz pjesme *Moja biblioteka*:

*Uz njih se snalazim u noćnim
lutanjima, oni su orijentiri
mjesečaru u meni kad me
duše predaka nježno povedu
u obećavajuće noćne šetnje.*

Dok su prve Ivankovićeve zbirke smještene u bezvremenske predjele poetske utopije, njegovi najnoviji stihovi snažno svjedoče o vremenu u kojem su nastajali:

*Noćas je umro Mahmoud Darwish
Noćas je nad Ramalom
umro pun mjesec
Ostale su neobrane masline
Ostao je neobran limun, narandže
Iz daljine se bjelaju
svjetla jeruzalemska...
(...)
Noćas spava Jahve, spava Alah,
a Mojsija nema
I nema se tko uteći Gospodu
za milost, za pravdu
U noći kad je umro
Mahmoud Darwish
Kad je umro pun mjesec nad
Ramalom...*

Kao i u prozi, zavičajnost je snažno prisutna i u Ivankovićevoj poeziji:

*Vraćam se fragmentima
Samozatajnim samoglasnicima
I sve tišem šapatu*

*Kapima kiše, zrnima pijeska
Oblacima naslonjenim na
Grebene zavičajnih brda
Detaljima koje je vid
Za varke i igru osmislio.*

Ponegdje je ta zavičajnost višeslojna, gdje se izmjenjuju bajkoviti pastoralni motivi s detaljima naše svakodnevnice:

*Kukavičin nad tobom zaštitni
Bdjet će glas sve dok se ne udavi
Ječmenim zrnavljem. Tako i mi
Od stada naših odgonimo strahove
Svoje kad zgušnjavat se dan počne.*

Središnji motiv zbirke *Maslačci* plaču na kiši je zapitanost nad misterijem poezije:

*Onaj tko je prvi izgovorio metaforu
proglašen je pjesnikom
I otada ništa više nije bilo
kao što je bilo prije
Još se ne zna tko je od svih njih
prvi rekao – bog...*

Ivanković stvaranje poezije uspoređuje i s činom stvaranja svijeta:

*Pjesnik je sam
Nad vodenim bezdanom
Poput boga prije nego je iz
Svemorja izronilo svezemlje
I sve nezadrživo krenulo
U bezglavu budućnost*

Također, opisuje je kao *gordost jezika* i uspoređuje s *venecijanskom kurtizanom*.

Ako bih morao izdvojiti pjesmu u kojoj su sadržani svi ključni motivi ove zbirke, Bog, odnosno bog, smrt, koja je u naslovu više pjesama, i poezija, pjesmu koja je pomalo paradigmatička za cijelu zbirku, onda bi to nesumnjivo bila *Iskustvo mora*:

*Noću more dublje diše
Ili ga to samo noću bolje čujemo
Dok u bezdanima svojim,
Bezbožno kakvo već jest,
Izlistava svoju knjigu mrtvih
Rugajući se svima koji su se
Ikad drznuli sanjati besmrtnost.*

Josip Mlakić

PROMOCIJA REZAKA HUKANOVIĆA

Sa zbirkom pjesama "Pijesak u očima"

O pća biblioteka Vareš organizirala je 9. travnja 2025. godine promociju pjesničke zbirke "Pijesak u očima" autora Rezaka Hukanovića, koji je inače rodom iz Prijedora, a danas stanovnik Stoca. Prije rata se bavio novinarstvom.

Okupljeni ljubitelji poezije u prostoru biblioteke prisustvovali su prvoj promociji ove knjige, a na radoznalo pitanje otkud to da prva bude održana u Varešu odgovor je pružen u činjenici da je promotor bio Željko Ivanković, koji je nadasve i urednik ove Hukanovićeve knjige. Iz Ivankovićeve recenzije na koricama knjige ovako je izdvojeno:

"Pjesnička knjiga *Pijesak u očima* Rezaka Hukanovića nosi snažan pečat trenutka u kojemu se pojavljuje, a koji je tematsko, motivski obojen snažnim emocijama vremena koje u sebi koncentrirala potpunu svijest o prolaznosti koja ga je snažno i biološki podsjetila na sebe. Ono čega se ne bi odrekao nijedan čovjek i nijedna poezija, to su mjesta na kojima melankolija uzmiče pred prostorima punim svjetla, plavetnila, obećanja žudene punine života..."

Na koricama su i riječi akademik Ibrahima Kajan koji kaže: "Pjesnički svijet Rezaka Hukanovića prezentiran u poetskoj mapi autobiografskih tamnih fragmenata izrasta iz stvarnosti za koji se obično misli da ne postoji."

Autor je bio zahvalan i zadovoljan prijemom vareške publike, kojoj je pročitao 10-ak od 80 pjesama iz zbirke. Inače, ovo je njegova deveta poetska zbirka, od ukupno 12 objavljenih knjiga. Naslov po kome je ovaj autor postao šire poznat i preveden, naročito čitan u Americi, jest biografska knjiga "Deseta vrata pakla" u kojoj svjedoči o svom i sinovom šestomjesečnom zatočenštvu u logorima Omarska i Manjača 1992.

Hukanović i Ivanković u oaza vareške biblioteke

godine. Ta je knjiga prodana u preko 100 tisuća primjeraka, a autor je poznat i po tome što je 1972. godine u Prijedoru recitirao poeziju 45 sati bez prekida. Odradio je to bez čitanja, odnosno iz glave, i ni jednu pjesmu nije ponovio te po tome ušao u Guinnessovu knjigu svjetskih rekorda.

Bio je zanimljiv gost, a uz njega su u Vareš došli i Ruždija Adžović, novinar, publicist i književnik, te Šahin Šišić, redatelj koji je realizirao poznatu Top listu nadrealista.

M. M.

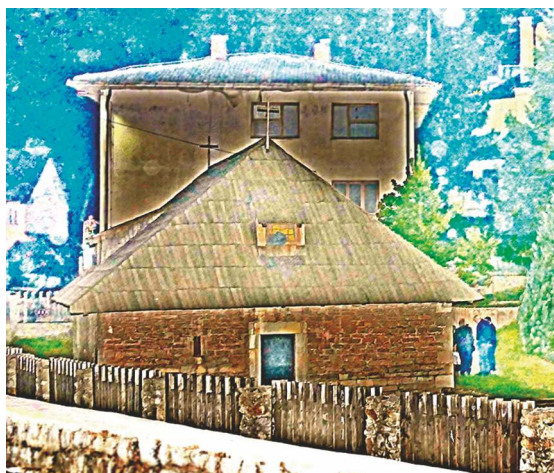
STARA (MALA) VAREŠKA CRKVA (novi prilozi)

Željko Ivanković

Koliko god se bavili nekim istraživanjem, vrlo brzo shvatite da se bavite nezavršivim poslom, jer svako malo isplivaju na površinu nova saznanja, novi podaci, činjenice, koji na predmet vašeg istraživanja bace novo svjetlo. I koliko god ste, primjerice, nesretni da neke tek otkrivene i objelodanjene podatke niste imali koji mjesec, ili možda godinu-dvije ranije, toliko vam je drago da se uopće došlo do njih sad i da istraživanja i otkrivanja novih činjenica i saznanja idu dalje.

Meni se to dogodilo nakon prvog izdanja monografije *Vareš i vareški kraj kroz stoljeća* (2019.), a onda i nakon drugog dopunjenog izdanja (2024.). Svakog dana spoznajemo koliko smo u tom smislu bogatiji izvorima i saznanjima u odnosu na vremena kad su o Varešu pisali Mijo Žuljić, Hamdija Kreševljaković ili Josip Tokmačić. To su naprosto neminovnosti. Pa da i ove godine objavim novo izdanje Monografije, opet bi se domalo iz mraka povijesti pojavilo štogod novo i vrijedno, ili barem novi aspekt staroga i već poznatoga, a da i ne govorimo o novostima iz svakodnevnog života koji tu varešku priču (naravno, to se odnosi i na sva druga istraživanja) bezmalo svednevice obogaćuju.

Ne mislim ovdje ukazivati na iznimno vrijedne rezultate istraživanja fra Tomislava Brkovića koji je varešku priču zadnjih mjeseci značajno obogatio nizom priloga u *Bobovcu*, čemu svjedočimo i čemu ćemo još svjedočiti, ponajprije zahvaljujući njegovom dragocjenom radu na priređivanju vareških župnih matica. Povod za ovaj tekst je novi broj časopisa *Bosna franciscana* (g. XXXII, br. 61, 2024.) u kojemu ugledni profesor emeritus s hajdelberškog sveučilišta, Michael Ursinus, godinama

posvećen istraživanju osmanskih dokumenata koji se nalaze u franjevačkim samostanima u Bosni (lani je objavio popis osmanskih dokumenata u Sutješkom samostanu), napose onih u Fojnici, za koje iz Matasovićeve *Fojničke regeste* (1930.) znamo da postoje, ali jednako tako i da nisu bili ni cjelovito ni sustavno istraženi, kao ni uvijek dostupni.

U okviru projekta *Turski izvori* koji godinama vodi, Michael Ursinus, a kojemu je cilj sustavna obrada i objavljivanje osmanskih dokumenata iz samostanskog arhiva, pronašao je i u novom broju uglednog franjevačkog časopisa (kao i lani u dokumentima Sutješkog samostana) objavio iznimno dragocjen dokument koji se tiče Vareša, i naše stare, ili ako netko voli, male crkve.

Sve što o toj crkvi znamo i što smo objavili uglavnom je istražio, objedinio i objelodanio fra Ignacije Gavran (1998.). Za nju se zna da je crkva stradala u požaru za Bečkog rata oko 1697. godine. Zna se i da je postojala u vrijeme pohoda fra Pavla Rovinjanina 1640. Nju spominje i biskup fra Nikola Ogramić (Olovčić) 1673. godine. Pohoditelj Provincije, pa i Vareša, I. K. de Vietri 1708. nije je zatekao ni zabilježio. No, sagrađena je svakako, kaže se, prije 1716. godine. Onda su je, međutim, 1819. Turci zapalili i tada su potpuno izgorjeli krov, svod i kor. Nakon žestoke bune kršćana, Turci su dopustili da se iste godine obnovi, pa je iz temelja u istom obliku i u jednakim mjerama renovirana, i kao takva je danas najstarija sačuvana katolička crkva u Bosni i Hercegovini iz turskog doba, dakle od vremena prije Omer-paše (prije 1853.), kad katolicima nije bilo dopušteno podizati bogomolje.

No, za tu se crkvu zna da je postojala i u XVI. stoljeću. Hamdija Kreševljaković piše

čak prije 1516., a nagađanja da je postojala još u vrijeme bosanske samostalnosti fra Ignacije Gavran odbija jer za to, pisao je, nema nikakvih čvrstih dokaza.

Uz tu se crkvu koja je, kako se kaže, bila sva od drveta, veže predaja da je za nju zvono u Vareš donio neki od "Turaka" iz Bitke kod Dubice i poklonio joj ga. Ako se zna da je Bitka kod Dubice bila 15. kolovoza 1513. i ako je predaja istinita, nije isključeno da je tu crkva mogla biti i na prijelazu XV./XVI. stoljeća, a onda ni predaja da je tu možda bila i za bosanske samostalnosti, tj. prije 1463., nije daleko od istine.

No, da se ne bavimo time, vratimo se novootkrivenim podacima koje nam donosi članak uglednoga dr. Ursinusa.

U tom tekstu čitamo kako se u dosad neobjavljenoj *teskeri* (pismo, isprava, potvrda) nekog Mehmed-bega (sin Ibrahima) koja je datirana 13. – 22. lipnja 1611. potvrđuje sljedeće:

"Od davnina postojala je među ljudima vareškog rudnika crkva koja je počivala na prastarim temeljima. Budući da joj prijete urušavanja, stanovnici spomenutog rudnika sada traže dopuštenje od ove [naše] strane da se drvene daske [ili grede] koje se nalaze iznad [lađe] crkve, poprave i obnove. Zbog toga su ova slova predana u ruke njima, u obliku sudске isprave, tako da grade [u] dužinu i širinu prema prijašnjem stanju. Nitko nema pravo smetati ili se protiviti. Oni to trebaju posvjedočiti u vremenima potrebe.

Napisano u prvoj dekadi mjeseca rebijulahira tisuću devedesete godine [13. – 22. lipnja 1611.]"

Otraga dokumenta je pečat na arapskom, a bosančicom piše da je Mehmed-beg subaša, dakle zastupnik sandžakbega u poslovima administracije u "rudarskom selu Vareš".

Čak i da ništa otprije ne znamo o crkvi, već činjenica da je 1611. zahtjevala ozbiljne popravke govori o tadašnjoj njezinoj starosti, kao što to, uostalom, potvrđuju i kvalifikacije "od davnina" i "na prastarim", gdje ovakvo neprecizno datiranje doista govori o njezinoj starodavnosti.

Ursinus u svome članku spominje i još jedan, neobjavljeni, dakle dosad nepoznati defter (iz 1542.) u kome se kaže da se to "rudarsko selo Vareš" sastoji od 8 muslimanskih poreznih kućanstava, 2 neženja, 118 kršćanskih i 11 baština. Isti defter spominje i Borovicu kao *varoš* s jednim muslimanskim domaćinstvom i 60 kršćanskih. Ovdje nije nezanimljiva ni razlika između pojmova *selo* i *varoš* o čemu smo već pisali.

Budući da su i ovi podaci o stanovništvu novi, ovdje ih objavljujemo kao veoma dragocjene, jer donose pouzdane podatke o žiteljima iz vremena koje je neka sredina između dva turska popisa 1468./69. i 1604., koja danas imamo i o kojima smo također pisali.

Nije, uza sve ovo, nezanimljivo radoznalije uputiti na godinu Mehmed-begova deftera. Važna je i za razumijevanje duha vremena, konteksta. Riječ je o godini 1611. u kojoj fra Matija Divković, inače kapelan u Latinskoj četvrti u Sarajevu, gdje je ove knjige i pisao, u Mlecima, a uz potporu bogatih sarajevskih trgovaca-katolika, objavljuje svoja znamenita djela *Nauk karstianski za narod slovinski* i *Sto čudesa*. B

Najava jubilarnih susreta

Organizacijski odbor susreta Mirjana najavljuje bogat program i organizaciju jubilarnih 25. susreta Mirjana, zadnjega vikenda u mjesecu srpnju ove godine.

"Povedeni smo rezultatima našeg dugogodišnjeg uspješnog rada, s istom voljom i elanom kao i svih proteklih godina, s ciljem i težnjom ka održavanju i prenošenju naše vezanosti za rodni kraj, njegove povijesti, tradicije i stvaralaštva na mlađe generacije. Želimo nastaviti kao *Sloga*, poput tog imena koje je nosilo kulturno-umjetničko društvo sela Mir, jer smo je složni i puni ponosa održali do danas. Najavljujemo obi-lježavanja tradicionalnih Susreta Mirjana, sada već jubilarnog 25. druženja, koje uvijek urodi fenomenalnim plodom privrženosti i vezanosti svih uzrasta i generacija, što je uvijek na Miru tako i bilo. Ponosni smo što danas naša djeca i mladi s radošću slijede naše korake. Zbog svega toga, pozivamo sve Mirjane gdje god bili, kao i prijatelje našeg sela i drage goste, da u svoj kalendar ubilježe zadnji vikend u mjesecu srpnju i svojim dolaskom uveličaju naše 25. jubilarne susrete. Najljepše želje svim Mirjanima i svim našim prijateljima upućuje selo Mir, svojim najljepšim imenom na svijetu u želji da duše svih vas budu baš njegovim imenom ispunjene.

O detaljima 25. susreta Mirjana upoznat ćemo vas u narednom razdoblju putem naše FB stranice, te lokalnih medija – Hrvatskog radija Bobovac i lista Bobovac".

Selo Mir povodom 25. obljetnice susreta Mirjana organizira i mega tombolu, u kojoj sudionike očekuje 25 iznimno vrijednih nagrada, a glavna nagrada je novi QUAD POLARIS SPORTSMAN 570, vrijednosti 25.000 KM. Javno

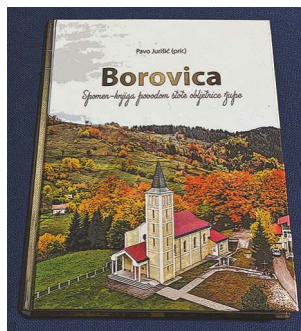

izvlačenje tombole je 26. srpnja 2025. (subota) u Radničkom domu u Varešu u sklopu Večeri obi-lježavanja 25. obljetnice susreta mještana sela Mir. "Tombole se već mogu kupiti na sljedećim prodajnim mjestima u Varešu: samoposluga MPM (ispod zgrade 'Bobovca') i market VALENS (ul. Put mira) ili je sasvim dovoljno da se obratite bilo kome od Mirjana u vašem okruženju. Tombola se može kupiti i kod ovlaštenog uvoznika brenda POLARIS u Sarajevu, pa iskušajte svoju sreću i kupite tombolu, možda je sreća na Vašoj strani", poručuju organizatori. B

KNJIGA O ŽUPI BOROVICA

Opaska na pogrešku u monografiji

Pored zaslužene pohvale za sveobuhvatno i opširno obrađenu monografiju "Borovica - spomen knjiga povodom stote obljetnice župe", moramo ukazati na jednu veliku pogrešku. Naime, na 64. stranici Anto Džoja (Tunjo) je poistovjećen s Antom Džojom (invalidom), koji je bio predmet nekoliko tužbi Ordinarijatu. Da je tome tako vidi se i iz Registra imena i mjesta gdje se navodi da se Anto Džoja (Tunjo) spominje na 64., 65., 66. stranici itd., što ne odgovara istini. Anto Džoja (Tunjo) se spominje samo u izjavi župnika gdje on kaže da je dobar s kućom

Tunje Džoje, a sve ostalo se odnosi na Antu Džoju (invalida).

Pojašnjenje: U to vrijeme u Borovici su živjele dvije osobe pod imenom Anto Džoja. Anto Džoja (Tunjo) je bio ugledna i poštovana osoba u Borovici, što i sam župnik potvrđuje, a Anto Džoja (invalid) je bio problematična osoba, što će se i vidjeti u nastavku knjige.

Bilo bi korektno da se, osim u listu "Bobovac", ova ispravka objavi na web stranici Zavičajne zajednice Borovica i da se u budućim izdanjima knjige (ako ih bude) to ispravi.

Franjo Parić i Ratko Džoja B

ISPRAVAK

U prošlom broju "Bobovca", u tekstu o 70 godina gimnazije u Varešu na str. 8-9, potkrale su se dvije greške u imenima i prezimenima. Umjesto Branko Spašavalo trebalo je stajati Kana Sparavalo i umjesto Duška trebalo je pisati Duško (Erić).

Ispričavamo se i molimo da ove korekcije budu uvažene.

Uredništvo

Država kao zla maćeha

Dvadesetprvi ožujka u svijetu se obilježava kao Međunarodni dan šuma. U šumovitom Varešu prošao je npr. uz informaciju da Šumsko-privredno društvo ZDK-a sa sjedištem u Zavidovićima ponovo duguje općini Vareš, ovoga puta 320 tisuća KM naknade za eksploataciju na njenom području.

Kratku retrospektivu vazda neslavnog bosanskog odnosa prema ovom prirodnom dobru donosimo kroz (ponešto skraćenu) kolumnu **Slobodana Šoje**, povjesničara i diplomata, objavljene na uglednom portalu Autograf.hr.

Istorija bosanskog šumarstva ima dosta mračnih stranica i primitivnih napada na naša šumska bogatstva, ali ovo što se radi posljednje tri decenije je potpuni moralni sunovrat o kojem treba dobro razmisliti, ali iznad svega primjerno kazniti zlotvore.

Kroz istoriju možemo vidjeti da su se stranci više brinuli o našim šumama nego mi sami. Kad je Austro-Ugarska okupirala Bosnu i Hercegovinu 1878. godine, iz Beča su stigla tri eksperta iz oblasti šumarstva koji su 1879. godine napravili ekspertizu o stanju šuma u zemlji. U svom izvještaju naveli su da postoje kompaktna šumska područja sa velikim sječivim drvnim masama. Na osnovu starosti i stanja stabala odredili su šta treba prvo sjeći (prezrela i kvalitetno loša stabla) da se ne napravi šteta i da se obezbijedi bolji kvalitet novog drveća.

U prvoj organizaciji šumarstva i šumarske službe u BiH sve je rađeno planski i pod

nadzorom, ma kako lokalno stanovništvo gundalo jer je naviklo na sistem kontrolisanog haosa.

Uoči izbijanja Velikog rata, u BiH je bilo 239 šumarskih stručnjaka i 89 nadlugara te 697 šumara kojima je korupcija bila strana. Šumarski stručnjaci, mahom stranci, poštovali su osnovne principe šumarske etike i nisu dozvolili da se ugroze interesi šumarstva BiH.

Austro-Ugarska je, treba i na to podsjetiti, besplatno snabdijevala seosko stanovništvo potrebnim građevnim i ogrevnim drvetom na osnovu servitudnog prava drvarenja i paše. Za 40 godina dodijeljeno je seljacima 85.500.000 m³ četinarskog i lišćarskog drveta.

Svaki ugovor o eksploataciji šuma bio je kontrolisan kako bi se drvene mase racionalno iskorištavale, ali i kako bi se obezbijedila regeneracija posječenih dijelova šuma. No, na sve to narod je ponovo gundao jer nije uspijevaao uraditi ništa nelegalno.

Uz čuvanje šuma od zlonamjernih ljudi, Beč je u BiH poslao jednog poznatog bavarskog stručnjaka da eksploataciju šuma organizira kako treba. Otto Steinbeis će ostati dobro upamćen kod nas jer su njegova stručnost i organizacione sposobnosti pomogle da eksploatacija šuma teče bez rizika i bez ugrožavanja prirode. Habzburzi jesu opustošili naše šume, jer im je to bio glavni izvor prihoda, ali su vodili računa šta sijeku i kako obnoviti šume.

Sjećanje na strance, koji su se borili za interese tuđe zemlje bolje nego mi svoje danas, liči na sjetni romantični zapis o izgubljenom vremenu upokojene profesionalne etike i o novom vremenu

nemoralnog prokletstva gdje domaći živalj u svojoj kući divljački uništava ono što stranci nisu ni slučajno željeli raditi.

Osmanska korupcija koju je Beč samo uspavao od 1878. do 1918. godine, preko noći se vratila u javni život čim je formirana Kraljevina SHS. A naši ljudi, poput utopljenika koji su dugo bili pod vodom jedva su čekali kad će počati normalno disati i vratiti se dobroj staroj korupciji. Strana i domaća, velika i mala šumsko-industrijska preduzeća, preduzimači i trgovci drvetom, preprodavci i špekulanti nemilice su sjekli sve redom ne vodeći ni o čemu računa.

Rezolucija Vijeća poljoprivredne komore za Drinsku banovinu u Sarajevu iz aprila 1940. godine upozorava: "Šumsko bogatstvo u BiH nestaje brže nego igdje na svijetu. Brzina uništavanja naših šuma je bez primjera, kao što je bez primjera i odsustvo njihove obnove." U toj rezoluciji posebno je naglašeno da će Bosna i Hercegovina, ako se nastavi s takvim uništavanjem, uskoro ostati potpuno bez šuma, iz kojih su u periodu od 1919. do 1940. godine izveze "ogromne količine drveta i ostvarene milijarde profita, dok su od svega toga, osim mršavih nadnica šumskih i pilanskih radnika, narodu u BiH ostala gola brda i prostrane šikare".

Ostalo je naravno dovoljno šuma za partizane da se skrivaju tokom Drugog svjetskog rata. Možda im je to iskustvo pomoglo da shvate značaj šuma pa su se o njima dobro brinuli u postratno doba.

U socijalističko vrijeme štete od čovjeka bile su znatno manje nego u doba Kraljevine. Zaštićena područja, bilo šumska bilo pašnjačka, bilo vodna, maksimalno su se čuvala i poštovala. Dobra organizacija čuvarske i osmatračke službe omogućila je da se stoka nije mogla voditi na ispašu bilo gdje, sjeći bilo gdje ili graditi u vodozaštitnim zonama. Bilo je naravno krađa i nezakonitih sječa i u doba socijalizma. Našeg gladnog čovjeka niko i ništa ne može zaustaviti, ali vlast nije podržavala već kažnjavala prirodouboice.

Danas podržava, ali o tome niko ne govori. Glavne teme u našim medijima ostaju prenošenje izjava, najčešće stupidnih i nedoličnih, raznih domaćih i stranih političara, uz obavezno prenošenje jednako stupidnih i proračunatih reakcija prozvanih na te izjave.

Ovako naš "siroti narod" pazi na šume

U SPOMEN

Voljenoj supruzi, majci, baki i prabaki

KATARINI DODIK
(1940. – 2021.)

S ljubavlju i tugom čuvamo uspomene
na tebe i tvoju iskrenu dobrotu.
Uvijek ćeš ostati u našim srcima i mislima.
Počivaj u miru Božjem.

Suprug Radoslav, sinovi Leon i Zoran s obiteljima

SJEĆANJE

Na našu dragu

ANICU GRABOVAC
(3.III.2012. – 3.III.2025.)

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo sjećanje na tebe,
a u našim srcima ostaje uspomena na tvoju
neizmjernu ljubav i dobrotu.

Goran Grabovac s obitelji

U SPOMEN

Dana 25. ožujka navršilo se 16 godina o
tkako nije s nama naš dragi

RATKO GRABOVAC
(1943. – 2009.)

S ljubavlju i sjetom uvijek si u našim srcima i mislima.
Počivaj u miru, dragi naš oče.

Tvoja djeca: Danijela, Oliver i Dalibor s obiteljima

U SPOMEN

na našeg voljenog sina i brata

MLADENA DIVKOVIĆA
(20.IV.1962. – 3.IV.2020.)

Navršilo se pet godina od tvoje prerane smrti.
S ljubavlju te spominjemo, po dobrom pamtimo,
a u srcu i dalje tuga.
Počivaj u miru.

Sestre Violeta i Sanja

U SPOMEN

OLGA TOKMAČIĆ rođ. Žuk
(1935. – 2011.)

VINKO TOKMAČIĆ
(1932. – 2019.)

Sjećanja na vas zauvijek će živjeti u nama.

Počivali u miru.

Vaši najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

IVAN KLARIĆ
(1938. – 1993.)

NADA KLARIĆ
(1947. – 2021.)

Počivali u miru Božjem.

Sin Goran, obitelj Klarić

IN MEMORIAM

Prošlo je pet tužnih godina
otkako nije s nama naš voljeni
suprug, otac i brat

Dr sc. ANTO (Ivana) GAVRAN
(2020. – 2025.)

S beskrajnom ljubavlju i ponosom te čuvamo
u najljepšim uspomenama, koje nas bolno
podsjećaju na sve ono što smo tvojim
odlaskom izgubili.

Počivao u miru Božjem.

Vole te tvoji:
supruga Antonija, sinovi Goran i Igor
i sestra Željka

FRANO PAVIĆ
(23.VII.1931.
– 28.V.2005.)

JOZO PAVIĆ
(27.V.1964.
– 7.IV.2017.)

ANA PAVIĆ
rođ. Filipović
(15.X.1933.
– 18.III.2013.)

Uspomena na vas živi vječno.
S ljubavlju vas se sjećamo i u srcima nosimo.
Počivajte u miru Božjem.

Vaši najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE
SLAVKO DUŽNOVIĆ
(1924. – 2014.)

ANA DUŽNOVIĆ
(1934. – 2015.)

Tužni smo što vas nema, ali uvijek ćemo vas se sjećati.
Počivajte u miru Božjem.

Kćeri Gordana i Dragica, unučad i prauučad

SJEĆANJE
BRANKO DERONJIĆ
(1925. – 1973.)
MARIJA DERONJIĆ
(1933. – 2016.)

Volimo vas.
Počivali u miru.

Smiljka i Davorka s obiteljima

SJEĆANJE
MARIJAN FRANJIĆ Ilije
(14.IV.2008. – 14.IV.2025.)
JOZEFINA FRANJIĆ
rođ. Malbašić
(8.IV.2016. – 8.IV.2025.)

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo vas u našim srcima i mislima. Počivali u miru Božjem.
Kćerka Katica, sinovi Željko, Mladen i Alojzije, s obiteljima

IN MEMORIAM
KREŠIMIR DODIK
(7.VIII.1952. – 9.IV.2024.)

Neka te dragi Bog čuva u svom zagrljaju,
a mi ćemo u našim srcima i molitvama.
Ima nešto što nikada ne umire,
a to je ljubav i sjećanje na tebe...

Tvoji najmiliji

IN MEMORIAM
Navršile su se dvije godine otkako nije s nama naš
KREŠIMIR ZOVKO
(19.I.1953. – 11.IV.2023.)

Bez obzira što neka srca ne kucaju više,
mi koji živimo vječno ćemo ih voljeti i čuvati
kao najdražu uspomenu života svoga.
Nedostaješ.
Azra i Zlatan

IN MEMORIAM
JELENA RAVLIJA rođ. Gavran
(1939. – 2010.)

Ostaješ u našim srcima i sjećanjima.
Počivala u miru.

Kći Sanja, sin Ranko, unučad i praunučad

IN MEMORIAM
(18.IV.2017. – 18.IV.2025.)
JELENA BJEČIĆ rođ. Franjković

Vječno ćemo te voljeti i čuvati
kao najdražu uspomenu...
Počivaj u miru Božjem.

Tvoja obitelj

TUŽNO SJEĆANJE
ANTO BOŽIĆ
(29. IV. 2019. – 29. IV. 2025.)

Ostat ćeš zauvijek u našim srcima i mislima.
Počivaj u miru Božjem!

Supruga i kćerke s obiteljima

IN MEMORIAM
DARIO MARIJANČEVIĆ
(1962. – 2024.)

Počivaj u miru, dragi naš Dario.

Mirjana, Ivona, Robert, Jelena, Filip, Rafaela

IZ KNJIGE MIJE ŽULJIĆA (III)

Tjelesna forma i (ne)dugovječnost

Knjiga 63 Zbornika za život i običaje u nakladi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, odnosno vareška etnografija Mije Žuljića, među mnoštvom zanimljivosti iz života s početka 20. stoljeća donosi i opis od kakve je "japije" prije stotinjak i kusur godina bio vareški svijet

U segmentu *Snaga ljudi i žena* navodi se:

1. Varešaaci su dosti jaki. (Pa nije ni čudo kad su kovači ili rade inače oko gvozdja.) Običan, zdrav, odrasto čoeck može lako nositi 80 kg. Ima ljudi kojim nije nikakva zora ponijeti 100 kila. Čak se i ženskinja nagje pa da može podignuti karanj (komad gvozdja) od 100 kila.

2. Ljudi što su u veliku teretu (a takije ima najviše u Varešu) obično su u licu mršavi i koščunavi. Gazde i trgovci što sjede u dućanu, biva oni što su u zevku (laku i dobru stanju) pa imaju što jim duša pomisli izjest i popiti, obično su debeli. Najteži su teški

po 100 do 115 kila, srednji (pa i mloge žene) po 70 do 80, a obični radnici 65 do 75 kila.

3. Vareške ragjaju mlogu djecu: obično osmero do desetero djece. Ima ji koje rode čak po 16 djece. Čuo sam da je jedna žena na Pogari (selo 1 sat od Vareša) rodila 19 djece. Prije su se žene često bliznile (ragjale blizance), a sad to regje biva. Sasvijem se malo "ko bijelije vrana" trepi da žena nikako djece ne ragja; takije nerotkinja nema u svem Varešu dvije-tri, pa i te su obično "šarene". (Što god to šarene značilo, op. prir.)

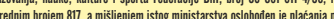
A u segmentu *Životna dob* Žuljić je zapisao sljedeće:

Svijet obično umjera od četrjesto do pedeseto godine. I djece mlogo poumjera. Ama ima prilično i starije ljudi. Danas je (početkom 1900-tih, op. prir.) najstariji čoeck u Varešu (Andrija Čingo) već prevalio 85. godinu. Najstarija žena (Lucija Penjerčića) ima priko 90 godin. A skoro je umro stari Jarmanović za koga vele da mu je bilo gotov 100 godin.

Pripremio **M. M.**

 BOBOVAC GODINA XII. BROJ 151 VAREŠ SRPANJ 2007. Cijena 1 KM • 4 Kn Za inozemstvo 1 €					ASOCIJACIJA NA NASLOVNICU BOBOVCA BROJ 151: KAO DA IH JE...		GRANATO DRVO, MAKLJEN (množ.)	BIVŠAAR- GENTINSKA TENISAČICA, GABRIELA	IMAMOVA ČAST I ZVANJE	UZGAJI- VAČI LANA	ALŽIRAC IZ ORANA	KOJI PRI- PADAJU NAMA
					GRČKO SLOVO (anagram: POSILNI)							
					KUČA POKRIVENA SLAMOM							
					ŽIVOTINJA KOJA SE KREĆE NA TABANIMA							
					KOZAČKI ZAPOV- JEDNIK (množ.)							
					TURSKA ČUTURA (anagram: TAMARA)							SLIKAR ŽIVOTINJ- SKIH MOTIVA
					ANITA ODMILA							
Autor: JEROLIM	GRAD KOD BERLINA	OKOLICA, OKOLIŠ	ZASTARJE- LICA ZA GROMO- BRAN	SAVEZNA AMERIČKA DRŽAVA	BOJA KOŽE, PUT ŠTO ČEŠI (TJA)			PATENTNI ZATVARAČ	GRADSKA PROMET- NICA	NORVEŠKA GRČKI BOG SMRTI (THANATOS)		
POMJERITI, POMAK- NUTI						SKINUTI OBUČU UGROFIN- SKI PADEŽ						
LEČA MI- KROSKOPA (množ.)							KADIJINA PRESUDA SAVEZ DRŽAVA					
VLAGA U KUĆI (reg.)					KARAMBO- LIRANO VOZILO ... ILI ON							
SLOBO- DANKIN IMENJAK								"CALORIE"				
RAZGOVA- RATI, PRIČATI								KLARINE- TIST SOSS ALUMINIJ				
NEPRA- VILNOST									SREDIŠTE VRTNJE NAJTANJE SLOVO			
PREMDA, MAKAR, IAKO					ZADNJI POTPISNIK NA MJENICI							

RJESENJE SKANDINAVKE, vodoravno: ipšion, slamar, tabanas, atamani, matara, antica, ten, n, pomaci, izuti, okulari, lam, tonja, olupina, sibodan, cal, divaniti, ati, anomalija, os, mada, avallist.

BOBOVAC VAREŠ
 LIST VAREŠKIH HRVATA

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i športa Federacije BiH, broj 08-651-311-4/98, list "Bobovac" upisan je u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 817, a mišljenjem istog ministarstva oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš • za izdavača: Mario Mirčić • adresa uredništva: 71330 Vareš, Zvijezda 25, tel.: +387(0)66/116-025, fax: +387(0)32/843-094
 • internetska adresa: <http://www.vares-bobovac.com> • e-mail: listbobovac@hotmail.com
 • žiroračun u KM: 3385802224035182 kod UniCredit Bank d.d., s naznakom: za list "Bobovac"
 • račun za devizne uplate: 20013680001, IBAN broj: BA39 3385 8048 2407 4883, SWIFT: UNCRBA 22 • cijena godišnje pretplate: BiH – 30 KM, zemlje regije i Europske unije – 106,80 KM (55 €), Sjeverna Amerika i Australija – 120,00 KM • naklada: 500 primjeraka • izlazi jedanput mjesečno • glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović • uredništvo: Zlatko Filipović, Čedomir Jelić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović • tisak: "Dobra knjiga" d.o.o. Sarajevo

Sve na jednom mjestu

Planina Zvijezda, o tome smo u prethodna dva nastavka, zračna je banja. Ujedno je i bogomdana za proizvodnju i uživanje domaće hrane. Ne pišem zdrave jer svaka hrana treba biti zdrava, ispravna za konzumaciju. Nas zanima domaća hrana koju pripremamo od onoga što raste samoniklo po našoj planini i hrana koju se uzgaja u čistom okruženju bez ičega umjetnog.

Evo za primjer jednog puta zdrave ili domaće hrane. Prvo izlet u šumu do Oble Glave, izletišta koje su za svoje potrebe, a i za turizam uredili žitelji Strice i Zarudja. Tko je za hodaanja može pješke, a može se i kakvim prometalom. Sjedeš pod *omaru*, potpališ malo vatrice za gril, pustiš djecu da se ganjaju po zelenom proplanku i oko drveća. Provršljaš po šumi da vidiš ima li gdje koja gljiva, bilo bi bolje da je jestiva, ili u ovom dobu godine ubereš koji stružak lukovčine.

Ako to nekome dodije pa poželi uslugu, spusti se na "Wigwam" kod Jope, napuni pogled visovima Tajana i Konjuha, udahne svježine iz doline Krivaje i dotle je već serviran vrhunski domaći sir s obližnje farme, mlijeko je od krava s prirodne ispaše. Bonus je dječja radost što mogu vidjeti "milku" uživo. Nije ljubičasta kao na omotu čokolade, ali može proći i u prirodnim bojama. Ako se ima kakav ceker uza se, tko proba sir obično ga traži kupiti da i ponese. Čim se krene niz selo u ceker se može dodati i svježih domaćih jaja, pa i tjestenine napravljene od istih. Još koji korak niže i uto zamiriše domaće suhomesnato, a pčelinje košnice pozivaju da se u ceker ubaci i teglu najkvalitetnijeg miješanog meda – šuma i livada, za zdravlje i slatki užitak. I sad valja nositi već otežali ceker, ili ruksak, srećom prema gradu je sve nizbrdo. Ali putem dočeka tabla ribnjaka "Sirena"; dobro bi došla stanka pod nekom od prozračnih nadstrešnica, a na meniju nadaleko poznata pastrva, dabome ima i drugih delicija. I vrlo je pohvalna usluga.

A ne mora se to za jedan dan obići i otići. Tko želi nauživati se mirisa šume, noćne tišine, svježine jutra može ugovoriti boravak u jednoj od kuća i vikendica za smještaj koje nude pitom planinski ugođaj. U opciji je i nekoliko uređenih šetnica, a danas je popularan tzv. aktivni život. Možemo se, ako to nekoga "loži", pomodarski gađati i engleskim riječima – dođite na *trekking*. Zato kad govorimo o seoskom, zdravstvenom i gastro turizmu u Varešu područje Strice i Zarudja bilo je za *onog vakt*a (za Jugoslavije), a ostalo i dandanas na visini zadatka. Oba sela nude sve što zahtijeva ovaj vid turizma. Nije ni nužno biti turist jer svakome dobro dođe malo bijega iz grada, i uz to – domaće je domaće. Ako nečeg fali u ovoj priči (a to je vareška boljka inače), fali promocije. Nije slučajno da i za to postoje profesionalci.

